

GAZETA LWOWSKA.

We Środę

N^{ro}. 53.

9. Maia 1821.

Wiadomości krajowe.

Z Wiednia d. 28. Kwietnia. — Jego Cesarzka Mość najwyższą uchwałą Swoją gabinetową datowaną w Laybachu pod d. 13. z. m. raczył Hrabiego Gatterburg C. K. Majora pułku huzarów, imienia Króla Angielskiego ozdobić małym Krzyżem Ces. Austr. orderu Leopolda, a to ze względu iego szczególniey zaleconego postępowania na d. 8. t. m. pod Orseno w Państwie Piemontskiem.

Podług wiadomości z Wenecyi, nowo mianowany tameczny Patriarcha, najprzewielebniejszy JX. Jan Władysław Pyrker de Felső-Eör, Jego Cesarzsko Król. Apostolskiej Mości rzeczywisty tajny Radca, odprawił w Niedzielę palmową uroczysty wjazd do Kościoła katedrałnego S. Marka w obecności mnóstwa prawowiernych.

Jego Cesarzka Mość raczył najwyższą Swoją uchwałą z d. 18. z. m. zezwolić na przywrócenie kongregacyi Filipinek w Wicencyi.

zapewnił ią, że nie zapomniemy nigdy udowodnionej wierności korpusów rozłożonych w różnych częściach Państwa; okazane na d. 5. Kwietnia pod Novarra niewzruszone i zaszczytne mężstwo połączonego woyska, które z zaufaniem i rozumą, iakich nadaie tylko uczucie dobrej sprawy, oparło się stanowczo nierozsądnym pogrożkom garstki rozpaczających buntowników, tkwić będą w Naszey pamięci, bo przez to utwierdziło dawną sławę Królewskiego woyska w oczach Naszych Sprzymierzeńców, którzy wspaniałomyślnie pospieszyli Nam na pomoc. Przykład ten pełny sławy żyć będzie we wdzięcznej pamięci Naszych potomków, i przykładać się będzie do ugruntowania każdego czasu w piersiach Naszych woioowników tego uczucia, honoru, wierności i posłuszeństwa ku prawej Władzy, bez których szlachetny stan żołnierza, przeznaczony być ozdobą i podporą towarzystwa, staie się tegoż biczem i chańbą.

W Modenie d. 11. Kwietnia 1821.

Karol Felix.

Wiadomości zagraniczne.

Królestwo Sardyńskie.

Gazeta Piemontska z d. 17. Kwietnia zawiera następujący list Xięcia Genevois, pisany do naczelnego Dowódcy woysk Królewskich Hrabiego Latour, który stosownie do życzeń Jego Królewickiej Mości ogłosił go natychmiast woysku rozkazem dziennym: Kochany Hrabio Sallier de la Tour! Znakomite usługi W Pana w teraźniejszych tak ważnych i trudnych okolicznościach, odpowiadały zupełnie mniemaniu, iakie mieliśmy o W Pana gorliwości i talentach. Doznaćmy atoli szczególniey pociechy, że możemy niniejszym okazać W Panu publiczny dowód Naszego poważania i zadowolenia. Pomimo tego zamiarem jest Naszym, abyś W Pan oświadczył Nasze szczególnie ukontentowanie owęj części woyska Królewskiego, która pomimo wiarołomnych zabiegów małej liczby buntowników, utrzymała nieskazitelnie sławę Naszego oręza, i

Uniwersytet Królewski w Turynie zamknięto i uczniom z Prowincyi nie mających stałego mieszkania w Turynie, rozkazano, aby niezwłocznie powrócili do domów. Sądzą, że bieg nauk i popisy rozpoczną się dopiero w Listopadzie.

Hiszpania.

Na posiedzeniu nadzwyczajnem Stanów w nocy z d. 2. na 3. z. m. urzędnik upoważniony tymczasowie (do przybycia P. Bardaxa) zawiadywaniem sprawami zewnętrznymi złożył dwa poselstwa. Pierwsze zawiera doniesienie Posła Króla Jmci katolickiego w Lizbonie o odebraney tamże wiadomości przez bryga, który z Pernambuco do tamecznego zawinął portu, iż Król Jmci najprawowierniejszy uwiadomiony o zaszyłych politycznych odmianach w Portugalii, miał się nakłonić do uznania takowych i przyjęcia konstytucyi, iakaby ułożyły Stany Królestwa. Drugie poselstwo zawiadomia Stany, o doniesieniu Posła Hiszpań-

skiego w Paryżu, wyrażającego, że w d. 24. Marca biegały tamże wieści, iż Austriacy w d. 11., 12. i 13. Marca przez Jenerała Carascosę pobici w Abruzzo i ścigani przez Neapolitanów odpartymi zostali aż do Spolitto. Chociaż wiadomości niepotwierdziły się w gazetach z d. 25. i 26. (w którym to ostatnim z tych dni goniec Hiszpański opuścił Paryż); Poseł miał sobie za powinność uwiadomić o tem Rząd, ponieważ do owego czasu wieści te niczem nie były zbite! — P. Moreno-Guerra przy sposobności tego udzielania zabrał głos, i zapewniał, że klęska wojska Austriackiego niepodpada wątpliwości, chociaż powyższe wiadomości nie są urzędowe; potwierdzenie nastąpi niezawodnie. Pięćdziesiąt nawet set tysięcy niewolników, nie są w stanie wystąpić w nadziei iakiejs pomyślności przeciwko sześciu milionom wolnych mężów. P. Moreno Guerra zakończył mowę swoją wnioskiem dziękczynnego adresu do Rządu za tak ważne udzielenie. P. Romero Alpuente (nierównie rozsądniejszy) sprzeciwił się temu wnioskowi z uwagą, że wiadomość z Paryża nie ma na sobie charakteru urzędowego i że w tej mierze nie należy się spieszyć. W skutku tego postrzeżenia uchwalono, by o tem udzieleniu namienić tylko w protokule. — Wielu Deputowanych dopuściło się mocnych wyrażen przeciwko Mocarstwu Sprzymierzonym, mianowicie przeciwko Austrii istawiali na potrzebę rychłych i dzielnych środków do oddalenia przedstawiającego się niebezpieczeństwa, mianowicie przez przyspieszenie urządzenia wojska Hiszpańskiego i udoskonalenie sposobów obrony.

Jak się stało z zatwierdżaną z pewnością lub przepowiadaną »klęską Austriaków« wyiaśniły zbiegi Neapolitańskie przybyłe do Madrytu na d. 7. przez Barcelлонę, a największe pograżenie z tak niespodziewanego rzeczy ukonczenia ogarnęło »przyjaciół i braci«, którzy się jeszcze Piemontem pocieszali. Jaki stan jest wiadomości zawartej w pierwszym poselstwie udzielonę także Stanom w Lizbonie d. 27. Marca przez tamecznego Ministra spraw Zewnętrznych zwłaszcza ieszcze w pewniejszych wyrazach, nauczy przyszłość. Najnowsze wiadomości z Rio-de-Janeiro z d. 28. Stycznia nic o tem nie namieniają, i mówią tylko, iż tam trwały ciągle częste narady gabinetowe, na których bywał obecnym przybyły z Europy Hrabia Palmella, atoli o ich rezultatach niewiedziano nic w publiczności.

Dziennik Paryżki, zawiera następujący wyciąg z listu prywatnego pisanego z Per-

pignan z d. 9. Kwietnia: »Wiadomość o ukonczeniu spraw Neapolitańskich, nadeszła do Barcelłony na d. 3. Kwietnia i sprawiła w całej Katalonii największe wrażenie. Zdać się, że wiadomość ta przywieziona przez Pulkownika Neapolitańskiego i Członka byłego Parlamentu Neapolitańskiego została natychmiast umieszczona w gazetach. Ci, którzy za nowym porządkiem rzeczy, okazują nieiaho zapał, przeciwi zostali raptownie strachem i uchwaili, że dla uratowania systematu konstytucyjnego w Hiszpanii uwięzić potrzeba wszystkich, którzy się okazali być nieprzyjaciółmi konstytucyi. Ułożono listę osób oznaczonych imieniem Serviles, i żądano zwraskiem od Władz miejscowych onych uwięzienia. Środek ten dowolny, przeciwny prawu i antikonstytucyjny odrzucono z początku; atoli gdy nastąpiło bardzo mocne wzburzenie, widziały się być zmuszone Władze uleść, i w nocy z d. 3. na 4. Kwietnia napadano gwałtownie domy spokojnych mieszkańców. Uwięziono więcéj iak 20 osób; nazywającomi się pomiedzy nimi są: Jenerał Baron d'Eroles, Jenerał Sarsfield, Biskup Barcelłony, pierwszy Jenerał Wikaryusz, kilku Kanoników, Gwardyan Kapucynów, Jenerałowie Fournas, Campdell, Roxa i różni szanowni mieszkańcy miasta. Wielu z tych uwięzionych wystano natychmiast do Majorki. Jenerałowi Fournas tylko pozwolono udać się do Francyi. Jenerał ten przybył w pożądanem zdrowiu na d. 9. do Perpignan. W Barcelłonie nie usmierzono zaburzenia i iak się zdaie, że takowe rozszerzy się do innych Prowincyi a nawet aż do samego Madrytu. Mówią, że miano uwięzić także Biskupów: z Tarragony, Tortozy i Vich.«

Dnia 1. Kwietnia Kanonik z Siguenzy miał kazanie w Kościele katredralnym przeciwko systematowi konstytucyjnemu; siła zbrojna składająca się tylko z 80 ludzi, przy wyjściu z Kościoła zaprowadziła go do więzienia, atoli wnet zebrało się pospólstwo, dało ognia do wojska i uwolniło Kanonika. Władze Siguenzy przybyły do Madrytu dla zdania sprawy o tym wypadku.

Wielka Brytania i Irlandya.

W Hrabstwach Devon i Kumberlandy były liczne zgromadzenia Ludu, trudniące się na nowo reformą Parlamentu. Na jednym z tych był obecny P. Brougham i oświadczył, że słaby i że tylko jedna sprawa takiej wagi mogła spowodować go do opuszczenia domu; atoli od tego dnia począwszy spo-

dziewa się, że chorym przywróci zdrowie niektórych zaś zdrowych uczyni chorymi. Oświadczenie to przyjęło całe zgromadzenie z oznakami radości. Gazeta poranna donosi z tryumfem, że Torris (stronniczy Ministrów) mieli odnieść zupełną klęskę na tém zgromadzeniu.

Francyja.

Dostrzegacz Austriacki zawiera co następuje: »Większa część publicznych gazet zajmnie się wielkimi układami, które zayść miały między Rosyją i Francyją. Układy te taką mają pewność, iak zwycięztwa Węglarzy Neapolitańskich; tak iedna, iak druga z tych wieści przeznaczoną są umyślnie na utrzymanie publiczności w poruszeniu; ponieważ przeyscie z poruszania do nieporządku samo z siebie wynika.

Ani te układy, ni ich dotąd lekko dotknięty zamiar zmiar nie zawierają w sobie prawdy. Hrabia Nesselrode i na chwilę nie był w Paryżu; nie opuszczał on Laybachu. Cesarzsko-Rossyyski Pierwszy Szambelan Hrabia Naryszkin nie był nigdy użytym w sprawach dyplomatycznych, i tylko dla swojej zabawy przedsięwziął podróż do Paryża. Królewsko-Francuzki Poseł, Hrabia de la Ferronays z powodu bawienia się Cesarzją Jegomości Rossyyskiego za granicą, wyjechał na krótki czas do Paryża. Upoważniony jest on tam w charakterze Posła, ponieważ tak Hrabia Pozzo di Borgo, iakoteż Cesarzsko-Austriacki Poseł w Paryżu Baron Vincent, mianowani zostali w tym samym charakterze, gdy w podobnym stopniu zostali powołani do towarzyszenia Królowi Neapolitańskiemu z Laybachu aż do iego powrotu do Państw. Nie było nigdy myśli, aby wzywano Francyję o wniyście lub przeyscie obcych woysk. Otoż istotna prawda; przeciwnie zdanie jest samym wymysłem i ze wszystkimi skutkami, których się rząd spodziewano, należy do rzędu baiek.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych z d. 17. z. m. przyjęto także trzeci dodatkowy Artykuł do urzadzania Izby, treści następującej: »Art. 3. Stosownie do Art. 26go urzadzania, sam Prezydent zwraca do rzeczy mowcę (*à la question*), od której zboczył. Prezydent nie może nikomu dozwolić głosu względem zwrócenia mowcy do rzeczy (*Rappel à la question*). Gdy mówca, po dwakroć w tey samey mowie zwrócony do rzeczy, nie przestaje, oddalać się od teyże, Prezydent powinien wzwąć Izbę, dla przekonania się, czyliby

mowcy nie należało zabronić głosu w tey samey rzeczy na resztę posiedzenia. Izba rozstrzyga powstaniem i nieruszeniem się z miejsca bez rozpraw.« Przy ostatecznem głosowaniu nad wszystkimi trzema artykułami dodatkowemi przyjęto takowe 177 głosami przeciwko 133 (zatem większością 44 głosów).

Xiążę Talleyrand miał niedawno rzecz w Izbie Parów przeciwko przyjętemu prawu do nowego ograniczenia kollegiów wyborczych. Dzienniki umieszczają ułomki z mowy iego.

Publiczne rozpoczęcie postępowania w sprawie oskarżonych o spisek w miesiącu Sierpniu r. z. zapowiedziane jest na d. 7. Maja.

Niemcy.

Dokończenie stosunków wojskowych Związku Niemieckiego. — Art. I. Wojsko Związku składa się z Kontyngensów wszystkich Państw Związkowych, które dostawione będą podług okazanych każdego razu Metryk Związku. — Art. II. Stosunek gatunków broni ustanowiony będzie podług zasad nowszego sposobu prowadzenia wojny. — Art. III. Dla gotowości na przypadek wyruszenia, wojsko Związku utworzone będzie w pokoiu, i tak siła iego, iak wewnętrzny podział oznaczony zostanie szczególnemi Uchwałami Związku. — Art. IV. Wojsko Związkowe składa się z zupełnie utworzonych, częścią z iednakowych, częścią z złożonych korpusów wojska, podzielonych na dywizye, brygady i t. p. — Art. V. Żadne Państwo Związkowe, którego Kontyngens składa z sam siebie ieden lub więcej korpusów, nie może w ieden oddział połączyć Kontyngensów innych Państw Związkowych ze swoim. — Art. VI. W złożonych korpusach i dywizyach, Państwa Związkowe, których się dotyczy, ułożą się pomiędzy sobą względem utworzenia potrzebnych oddziałów i zupełney organizacyi. Jeżeli się to niestanie rozstrzygnie Zgromadzenie Związkowe. — Art. VII. Przy urzadzeniu siły wojskowej Związku należy mieć wzgląd na sprawy pojedynczych Państw pochodzące z szczególnych stosunków iak dalece uznane zostanie za zgodne z ogólnem zamiarem. — Art. VIII. Podług fundamentalnie prawney równości praw i obowiązków, usunięty bydz powinien pozor wyższości iednego Państwa Związkowego nad drugim. — Art. IX. W każdym Państwie Związkowym Kontyngens powinien bydz w takim utrzymowywanym stanie, aby w naykrotszym czasie, po wezwaniu zaszłem od Związku, mógł wyruszyć, bydz gotowym do boiu i we wszystkich czę-

ściach zupełnie był uzbroiony. — Art. X. Siła i połączenie się mającego się wystawić woyska oznaczone będą szczególnymi Uchwałami Związku. — Art. XI. Wszędzie muszą być takie środki przedsięwzięte, aby woysko Związkowe było utrzymywane w zupełności i by w razie potrzeby mogło być wzmocnione. Tym końcem istnieć będzie szczególny korpus odwodowy. — Art. XII. Utworzone woysko Związku jest iednem woyskiem i będzie pod rozkazami iednego wodza. — Art. XIII. Wódz Naczelny, ile razy uchwalone będzie postawienie woyska wybrany będzie przez Związek. Stopień iego ustaie z rozwiązaniem woyska. — Art. XIV. Wódz Naczelny wykona przed Zgromadzeniem Związkowem, iako iedyną iego Władzą przysięgę na dopełnianie obowiązku względem Związku. — Art. XV. Oznaczenie i wykonanie planu działań zostawione będzie zdaniu Wodza Naczelnego. Odpowiedzialnym on jest Związkowi osobiście i może poddany być pod Sąd wojenny. — Art. XVI. Wódz Naczelny obowiązany jest, iak dalece od niego zależy zarówno uważać wszystkie części woyska Związkowego. Nie może odmieniać ustanowionego podziału, atoli wolno mu jest rozporządzić względem czasowych oddziałów. — Art. XVII. Dowodcy pojedynczych oddziałów woyska mianowanymi będą przez Państwo, którego woysku przewodzą. Mianowanie Wodźców dla oddziałów złożonych z kilku Kontyngensów, zależeć będzie od ugodzenia się Rządów udział mających. Art. XVIII. Obowiązki i prawa tych dowodzców przechodzących ze swoich stosunków do Związku, powinny być zgodne z obowiązkami i prawami Wodza Naczelnego; żądać mają tak bezwarunkowego posłuszeństwa od wszystkich swoich podrzędnych, iak i pełnić takowe względem swojego przełożonego. — Art. XIX. Sądownictwo zostaje przy dowodzcach oddziałów woyska, podług granic wyznaczonych im przez Państwa Związkowe. — Art. XX. Utrzymanie woyska Związkowego zostawiać będzie pod najwyższym kierunkiem Naczelnego Wodza przez umocowanych wszystkich korpusów woyska, i wpośród Państw Związkowych z wspólnem działaniem dotyczących się Kommissarzy Kraiowych. — Art. XXI. Za osobną Uchwałą Związku utworzona będzie właściwa Kassa woyskowa w miarę matrikularnych składek wszystkich Członków Związku. — Art. XXII. Wynagrodzenie przychodów i kosztów z rozłożenia tak, iak z innych dostaw w Państwach

Związkowych wynikających, wymierzone będzie podług słusznej ceny i poddani kraiu ile można iak nuyprzedej gotowizną wynagrodzonymi zostaną. — Art. XXIII. W każdym razie zasadą będzie do postępowania równy podział ciężarów i korzyści, tak względem oddziałów woyska iak i Państw Związkowych. — Art. XXIV. Pomiędzy wszystkimi Państwami Związku istnieć powinien ogólny Kartel.

P r u s s y.

Z Berlina d. 12. Kwietnia. — Królewsko-Francuzki nadwyzczayny Poseł i umocowany Minister na tutejszym Dworze Wice - Hrabia Chateaubriand poiechał do Paryża.

Królestwo Polskie.

Uchwała z d. 27. Marca r. b. rozporządza: »Każdy żyd w Królestwie Polskiem zamieszkały deklarować ma w przeciagu 6 miesięcy przed urzędem publicznym swoje imie i nazwisko, iakich dotąd używał i iakowych nieodmiennie używać będzie na przyszłość we wszystkich sprawach wraz z swemi potomkami wszelkiego stopnia; imie to rozciąga się i do wszystkich członków rodzin iakiego bądź rodza iu i nie może być w przyszłości zmienione. Względem wspomnionej deklaracyi będzie sporządzony protokół; żydowi wydawane zostanie z Xięgi urzędowe świadectwo, iakiego wolno mu jest używać nazwiska. Po upływie sześciu miesięcy od ogłoszenia tey uchwały nie będzie przyjęty żaden akt urzędowy z żydem ani żydówką, ieżeli nie okażą namienionego właściwemu urzędowi świadectwa. Tak Urzędnicy kraiovi iak i przełożeni dotąd nazywanych Kahałów obowiązani są wraz z gminą pod odpowiedzialnością dopilnować, aby każdy żyd w czasie artykułem 1szym oznaczonym złożył deklaracyą swojego nazwiska i pozyskał na to świadectwo.«

Inna uchwała z d. 8. Kwietnia łączy szkołę rzemieślniczą Niedzielną z nauką religijną moralną. Tym kracem wszyscy terminatorowie wszelkich rzemiośt zapisani do szkoły rzemieślniczey powinni być na Mszy i na nauce w kościołach na to wyznaczonych. Za każdą opuszczenie nabożeństwa i nauki religijney, terminator, ieżeli opuszczenia nie usprawiedliwił, wyzwolenie zatrzymane mieć będzie przez miesiąc. Uczeń zaś, któryby wcale nieuczeszczał lub często zaniedbywał, sam sobie przypisze winę, ieżeli dozna trudności w wyzwoleniu.